КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

ДАВЕДКА ДЛЯ ЖУРЫ
10 клас
Варыянт 1

Заданне 1.

Слова	Лексічнае значэнне	м. р. / ж. р.
шынель	Форменнае паліто спецыяльнага пакрою, са складкай на спіне і хлясцікам	*м. р.*
брыль	Галаўны ўбор; казырок шапкі	*м. р.*
бездараж	Непраходнасць дарог; адсутнасць або недахоп добраўпарадкаваных дарог	*ж. р.*
гаць	Насціл з бярвення, галля, ламачча для праезду цераз балота ці гразкае месца	*ж. р.*
рукапіс	Помнік старажытнага пісьменства; тэкст, напісаны ад рукі	*м. р.*
цемрадзь	Адсутнасць святла, густы змрок; цемната	*ж. р.*

За кожны правільны адказ – 0,5 бала.

Заданне 2.

Словы без прыстаўкі	Словы з адной прыстаўкай	Словы з дзвюма прыстаўкамі
абавязак	с-крутак	без-за-ганны
высакамерны	абяс-шкодзіць	не-па-хісны
выкладчыца (фізікі)	аб-уць	пера-а-пранууцца
	а-баронца	
	аб-няць	
	вы-бары	

За кожны правільны адказ (улічваецца месца слова і правільнасць вызначэння прыстаўкі) – 0,5 бала.

Заданне 3.

лес	***ахаваць***	***лесаахова / лесаахоўны***
лёс	***вызначаць***	***лёсавызначальны***
народ	***улада***	***народаўладдзе / народаўладства***
першы	***ствараць***	***першастваральнік***
роўны	***значыць***	***раўназначны***
свой	***воля***	***сваявольны***
слова	–	–

За кожны правільны адказ – 1 бал. За лішняе (сёмае) слова адымаецца 0,5 бала.

Заданне 4.

Злітнае напісанне	**Напісанне праз дэфіс**
Верхнянёманская нізіна	*Балтыйска-Чарнаморскі водападзел*
цяжкадаступныя прыродныя рубяжы	*водна-ледавіковыя раўніны*
	палітыка-геаграфічнае становішча
	фізіка-геаграфічнае раяніраванне

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 5.

Прыклады	**Трэцяе лішняе (нумар)**	**Тлумачэнне**
I. Простыя і складаныя сказы: 1) Мне страшна, але іду (Я. Колас). 2) Чалавек, скажу вам, ніколі не павінен траціць веры ў жыццё (А. Пальчэўскі). 3) Паводле існуючай легенды, Магілёў быў закладзены ля магілы бясстрашнага змагара з сацыяльнай несправядлівасцю Машэкі (Л. Лыч).	1	2 і 3 – простыя сказы; 1 – складаны сказ
II. Від складанага сказа: 1) Мінула шмат часу, пясчаныя кручы параслі травою і лесам, а яшчэ праз гады зацішныя мясціны на беразе ракі аблюбавалі пад жытло людзі… (М. Гіль). 2) Я выходжу на зялёны адхон і гляджу туды, дзе зусім яшчэ нядаўна было так многа вёсак, а цяпер бялеюць адны бярозы (В. Бялоў). 3) Вясною, калі пачыналі сеяць авёс, жураўы вярталіся з выраю, і іх песня ўжо не была такой журботнай, як увосень (А. Бялевіч).	2	1 і 3 – складаныя сказы з рознымі відамі сувязі; 2 – складаназалежны з сузалежным аднародным падпарадкаваннем
III. Від даданай часткі: 1) Мартын імкнуўся выконваць даручэнне так, як рабіў бы сапраўдны партызан (Я. Колас). 2) Чуваць здалёку, як касцы мянташаць звонка косы (М. Калачынскі). 3) Яна [Яноўская] размаўляла пра каханне так, як іншыя жанчыны пра надвор’е (У. Караткевіч).	2	1 і 3 – даданыя акалічнасныя часткі спосабу дзеяння; 2 – даданая дапаўняльная
IV. Сінтаксічная функцыя злучальнага	3	1 і 2 – злучальнае

слова: 1) У тоне Славікавага адказу была пашана да Машы, што той вельмі падабалася (І. Шамякін). 2) Пум стаяў побач з зубранём, трос кудластай галавой, адганяў тых, хто хацеў дакрануцца да малога (Я. Зазека). 3) Што вінен, аддаць павінен (прыказка).		слова з'яўляецца дзейнікам; 3 – злучальнае слова з'яўляецца дапаўненнем

За кожнае правільнае вызначэнне нумара трэцяга лішняга – 0,5 бала, за кожнае правільнае тлумачэнне – 1 бал. ***Выяўленне трэцяга лішняга і, адпаведна, абгрунтаванне павінны рабіцца выключна зыходзячы з названых умоў.***

Заданне 6.

заводзіцца	'вельмі хутка даходзіць да ўзбуджанасці, узрушанасці, хвалявання'	***заводзіцца з паўабароту***
паплакаць	'паскардзіцца некаторы час на свой лёс, каб расчуліць каго-н., выклікаць спагаду да сябе'	***паплакаць у камізэльку***
прабіваць	'рабіць гранічныя намаганні для дасягнення чаго-н.'	***ілбом сцяну прабіваць***
пратрубіць	'надакучыць пастаяннымі размовамі пра што-н.'	***пратрубіць усе вушы***
прыгрэць	'зрабіць дабро чалавеку, які пасля адплаціў няўдзячнасцю'	***прыгрэць змяю на сваіх грудзях***
прыкладаць	'хто-н. вельмі пакорлівы, памяркоўны, згаворлівы'	***хоць да раны прыкладай***

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 7.

ПРЫКЛАДНЫ ВАРЫЯНТ ПЕРАКЛАДУ:

Фігурка ўяўляла сабой двух чалавечкаў, музыкаў-жабракоў *(убогіх / бедных музыкаў / музыкантаў)*, са скуластымі мангольскімі тварамі, вузкімі шчылінкамі вачэй і пляскатымі насамі. Маленечкая *(малюсенькая)* драўляная скульптура, памерам з запалкавы *(запалачны)* пачак, не болей. Музыкі ішлі скрозь дождж і вецер, іх лахманы *(лахмоцце / рызманы)* развяваліся, жоўтыя твары былі абпаленыя сонцам. Па выразе іх твараў, па расцягнутых ратах было відаць, што яны спяваюць нешта жаласнае, аднастайнае, звычнае *(прывычнае / звыклае)*.

За кожную памылку (любога тыпу) ад максімальнай колькасці балаў адымаецца 0,25 бала, але павінна атрымацца не менш за 0 (нуль) балаў.

Заданне 8.

А	**–**	**І**	**–**	**2**

Б	**–**	**ІІІ**	**–**	**3**

В	**–**	**ІІ**	**–**	**4**

Г	**–**	**V**	**–**	**1**

За кожны правільны адказ у групе (трыядзе) – 1,5 бала. Напрыклад, калі дадзены адказ А–І–2, то залічваецца 1,5 бала, а калі А–І–3 ці А–ІІ–2, то 0 балаў.

Заданне 9.

Гэта ***Максім Багдановіч***
Імя сапраўднае / ~~псеўданім~~
Сапраўднае імя ____________________

Гэта ***Іван Мележ***
Імя сапраўднае / ~~псеўданім~~
Сапраўднае імя ____________________

Гэта ***Змітрок Бядуля***
Імя ~~сапраўднае~~ / псеўданім
Сапраўднае імя ***Самуіл Плаўнік***

Гэта ***Уладзімір Караткевіч***
Імя сапраўднае / ~~псеўданім~~
Сапраўднае імя ____________________

Гэта ***Максім Танк***
Імя ~~сапраўднае~~ / псеўданім
Сапраўднае імя ***Яўген Скурко***

За кожны правільны подпіс партрэта – 0,5 бала; за кожнае правільнае вызначэнне, ці сапраўднае імя – 0,5 бала; за правільнае вызначэнне сапраўднага імя Максіма Танка – 0,5 бала, Змітрака Бядулі – 0,5 бала.

Заданне 10.

Ацэнка за заданне складаецца з трох кампанентаў: правільнасці вызначэння назвы твора, ацэнкі выбару эпізодаў з тлумачэннем выбару і ацэнкі закадравага тэксту.

За правільнае вызначэнне назвы твора ("Раскіданае гняздо") – 0,5 бала.

За кожны эпізод з тлумачэннем – 0,5 бала.

Закадравы тэкст:

Крытэрый	*Колькасць балаў*
Прадстаўленне асноўных герояў (не менш за 3)	*1*
Тлумачэнне гледачу, пра што фільм	*1*
Захаванне інтрыгі	*0,5*
Сувязь тэксту з выбранымі эпізодамі	*1*
Колькасць слоў у тэксце, не большая за 200	*0,5*